

MLADO JUTRO

Št. 48. V Ljubljani, dne 1. decembra 1940 Leto XI.

Z nočnim leta om

Stopil je tesno k Micku, se ga oklenil okrog vratu in mu s tihim, prosečim glasom zaklical v uho: »Mojster Mick, mojster Mick nikar ne umrite, pomagajte, treščili bomo v morje.« Narahlo mu je potresel glavo, toda pilot ni dal znaka življenja. Ko milovanje ni učinkovalo, je John s solzami plašnega obupa v očeh prijel Micka pod pazduho in ga poskusil dvigniti s sedeža, da bi mogel sam priti do krmila in vzvodov. Telo nezavestnega krmarja je bilo težko ko svinec. Kljub skrajnemu naponu vseh njegovih mladih sil se Johnu ni posrečilo, dvigniti ga; polagoma pa ga

je le toliko zrinil na kraj stola, da ga je nato, kolikor mu je pač bilo mogoče previdno, posadil na tla. Ko je John dosegel ročaj višinskega krmila in se usedel na pilotov stol, je bil poslednji trenutek, ko je še bilo mogoče preprečiti strašno nesrečo.

Iz letala so se že razločno videli beli robovi razburkanega morja. Stroj je v svoji vrhunski naglici zdrknil v kratkih sekundah do nekaj metrov nad morsko gladino. Ko je Johnova roka posegla po višinskem krmilu, se je nos letala obrnil spet navzgor, to pa s tako naglico, da se je Johnu zvrtilo v glavi. Bila je

trda preizkušnja za šibkega in neizkušenega dečka, toda zavest skrajne nevarnosti mu je krepila voljo, da se je zbral in obvladal. Podzavestno si je z rokavom obrisal srage strahu s čela, kakor da hoče z njimi pregnati tudi napad slabosti. Prijel je trdno za krmilo, odločen, da se bo boril za svoje in za življenje prijatelja do konca. Njegovo zanimanje za letala in vse, kar je z njimi v zvezi, se mu je zdaj izkazalo kot koristno naložena glavniča. Tam, kjer bi se bil vsak drug nočnik brezumno lovil za pravimi prijemi, je bilo Johnu, zlasti še po zaslugi Mickove razlage na

poletu iz Londona v Pariz, marsikaj znanega in njegova roka je bila zavoljo tega vse bolj trdna in pogumna.

Motil bi se pa, kdor bi mislil, da je bila naloga za Johna kar preprosta. Treba je le vpoštevati, da je John kljub vsemu svojemu znanju prvič sedel za krmilom. Rekli smo sicer, da ni bil popoln novinec, da je vedel marsikaj o letalstvu in o njegovih pogojih, toda nje-

govo znanje je le imelo nujno praznine, predvsem mu je pa manjkala izkušnja in vaja. Tako se je pač zgodilo, da so bili njegovi prijemi, potegi, pritiski vse preodločni. Letalo se je njegovemu pogumu brž postavilo po robu. Otepalo se je, upiralo in skakalo, kakor konj pod neizkušenim jezdecem. John je hitro razumel, da mora biti opreznější in bolj premišljen v svojih prijemih.

Ruža Lucija Petelinova:

Naš narodni zaklad

Osebe: Vila Jugana, tri njene sestriče in trije junaki: Slovenec, Srb, Hrvat, v narodnih nošah ali sokolskih krojih.

Scena: Skalnata samota V ozadju gozd. Med skalami sredi odra z verigami prevezana jeklena skrinja — zakladnica. Za skrinjo s pajčolanom pregrnjena kraljeva slika.

Ko se zastor dvigne, sedi vila Jugana na skali, kraj zakladnice. Glavo naslanja v dlan. Otožna je. Od daleč se čuje lahna muzika.

Tri vile (prihite iz gozda, opazijo žalujočo Jugano in jo skušajo s svojim plesom razvedriti. Nato se ji približajo ljubeče Vila Jugana, vzdrami se! Z nami veselo zarajaj!

Jugana (počasi dvigne glavo.): Ah, sestrice drage, brezskrbne, vesele, v srcu pretežka mi je bolečina. Ne morem z vami zarajati.

Vile: Zakaj vedno žaluješ?

Jugana: Da, vem, premlade ste še, da bi razumele veliko skrivnost zakladnice, ki jo čuvam.

Vile: Pa kaj je tako dragega v zakladnici?

Jugana: V tej zakladnici je sveta dediščina, namenjena narodu: Od Triglava do Ohrida. Sovražnik jo je uklenil v verige in skrival v to skalno samoto, a jaz že dolgo let čakam junaka, ki bi pretrgal jeklene okove in ponese narodu, kar je njegovega.

Vile: Saj pride! Saj pride gotovo junak in narod bo srečen!

Jugana: Naj vas usliši večna pravica!

Vile (s kretnjo vabijo iz daljine): Pridi, pridi, silni junak, narodu reši svet zaklad!

Slovenec (prihiti iz gozda.): Slišal sem skrivnosten glas!

Jugana: Kdo si?

Slovenec: Slovenske matere sin — izpod triglavskih višin!

Vile: Pozdravljen!

Jugana: Glej, dolga stoletja že čaka zaklad, pradedov svobodnih dediščina — v sovražnih verigah uklenjena. Pretrgaj jih!

Vile: Pretrgaj jih!

Slovenec: Da! Dal... (Plane k zakladnici, a verig ne more pretrgati.) Ah, ne morem! Kje si, brat, da mi pomagaš?

Vile: Kje si, brat, da mu pomagaš?

Hrvat (prihiti iz gozda.): Slišal sem skrivnosten glas.

Jugana: Kdo si?

Hrvat: Hrvaškega Zagorja sin!

Vile: Pozdravljen!

Jugana: Glej, dolga stoletja že čaka zaklad, pradedov svobodnih dediščina v sovražnih verigah uklenjena. Pretrgaj jih!

Hrvat (Slovincu.): Pretrgajval! (Oba skušata pretrgati verige, a še ne moreta.)

Slovenec: Ah, še ne gre!

Hrvat: Še tretji naj pride!

Vile: Naj pride!

Srb (prihiti iz gozda.): Slišal sem skrivnosten glas!

Jugana: Kdo si?

Srb: Srbske Šumadije sin!

Vile: Pozdravljen!

Jugana: Glej, dolga stoletja že čaka zaklad, pradedov svobodnih dediščina v sovražnih verigah uklenjena. Pretrgaj jih!

Srb: Pretrgajmo! (Vsi trije trgajo

verigo in zmagajo.) Lepa vila, zmagali smo!

Hrvat: Odpri zdaj zakladnico svetlo!

Srb: Pokaži darove, da jih narodu damo!

Jugana (dvigne težki jekleni pokrov in vzame iz skrinje jugoslovansko zastavo — Poda jo Srbu.):

Vzemi junak! To je narodov ponos, njegova čast! Zvesto čuvaj ju povsod in vedno!

Srb (sprejme zastavo in poklekne na eno koleno.): Prisegam ti! (Vstane.)

Jugana (vzame iz skrinje hleb kruha in ga da Hrvat.) : Vzemi junak! To je življenje narodovo, njegova moč. Ljubeče deli ga povsod in vedno!

Hrvat (s hlebom poklekne pred Jugano.): Prisegam ti! (Vstane.)

Jugana (vzame iz skrinje knjigo in jo da Slovencu.): Vzemi junak! To je prosveta narodova, njegova modrost. Zvesto širi jo povsod in vedno!

Slovenec (poklekne s knjigo.): Prisegam ti! (Vstane.)

Jugana: Narod, glej, vstaja ti solnce svobode!

Junaki: Z njim volja mladosti — zdrave in srečne!

Vile: Na pot zdaj junaki, klicarji, čuvarji! — Na delo za srečo bodoče usode!

Srb (dvigne zastavo in stopi na čelo vrsti, v katero so stopile tudi tri vile.): Naprej! Naprej za klicem slave!

Junaki in vile (korakajo okrog skafine in pojo po napevu »Mladi vojak«):

Raduj se zemlja troedina,
premagali smo tvojo noč!
Zdaj proži svobodna mladina
ti v nove zarje svojo moč.

Naj sreča sije ti vsa zlata,
usoda daj ti jasnih dni
in brat naj zvesto ljubi brata,
ves narod v slogi naj živi!

(Ustavijo se tako, da ostanejo trije na desni in trije na levi.)

Jugana (je bila medtem odgrnila pajčolan s kraljeve slike.) Bratje in sestre, pozdravlja vas kralj!

Junaki in vile (dvignejo k njemu roke z darovi in cvetjem.): Živel, živel, naš veliki brat! ...

Franc Košir, dijak:

Dva in dvajset let zedinjenja

Na dan 1. decembra preteče dva in dvajset let, odkar smo se zedinili Srbi, Hrvati in Slovenci v skupno državo. V oktobru l. 1918. je razpadla takratna avstroogrška monarhija in raztrgale so se suženske vrvi takratnih podjarmljenih narodov.

Že več let pred svetovno vojno je tlela med Jugoslovani želja, da se osvobodijo izpod avstrijskega jarma. Tudi v mladini je tlela ista želja. V šolah so zatirali posebno dijake, kateri so imeli v sebi duh slovanstva. V šoli je bil učni jezik nemščina, ker so hoteli s tem ponemčiti našo mladino. Toda naša mladina je ostala slovanska in v njej je še naprej tlela želja po svobodi in zedinjenju treh rodnih bratov Slovencev, Srbov in Hrvatov. Kmalu se je uresničila njih želja.

Na Vidov dan leta 1914. je padel usodni strel v Sarajevu. Avstrija je takrat priredila velike vojaške vežbe v Bosni, katere je posejil takratni avstrijski prestolonaslednik Ferdinand

Ko se je peljal Ferdinand z avtomobilom po Sarajevu je Gavrilo Princip odal poleg mosta Miljačke strel, ki je ubil nadvojvodo. Danes se nahaja na tem kraju, na katerem je zasijal prvi žarek svobode spominska plošča.

To je bil glavni povod, da je Avstroogrška napovedala tedanji kraljevini Srbiji vojno. S tem se je pričela dolgotrajna vojna, katera je trajala štiri leta. V tem času so streljali in zapirali slovansko misleče ljudi v ječe. Veliko jih je bilo zaprtih na ljubljanskem gradu, med njimi tudi pisatelj Ivan Cankar. Po dolgem trpljenju je prišlo leto 1918. V tem času so Jugoslovanski oddelki predrl solunsko fronto. Naredili so namreč napad na Kajmakčalan, katerega so zavzeli in s tem prebili solunsko fronto. Komaj je bila solunska fronta prebita, se je že pričela umikati avstrijska vojska, katera ni imela več moči, da zadrži zmagovito srbsko vojsko. Kmalu nato je začela razpadati avstroogrška monar-

hija. Pričele so se ustanavljati nove evropske države. Tedanji ameriški prezident je namreč izrekel pomembne besede: »Samoodločbo narodov«. V oktobru l. 1918. smo prevzeli oblast nad slovenskim ozemljem. V Ljubljani se je ustanovila narodna vlada

1. decembra l 1918 so se podali zastopniki Slovencev in Hrvatov v Beo-

grad, kjer je tedanji regent Aleksander oklical narodno zedinjenje Srbov Hrvatov in Slovencev v skupno državo.

Tako se je ustanovila naša Jugoslavija. V vseh srcih Jugoslovanov, pa morajo biti zapisane besede bl. pokojnega kralja Aleksandra: »Čuvajmo Jugoslavijo«!

Mara J. Tavčarjeva:

Žel'a

Rekel dedeku takó
je naš mali Mirko:
»Za Miklavža jaz bi rad
eno le radirko.«

Dedek se začudil je,
pipico odložil:
»Dečko, skromno si željó
meni zdajle sprožil

Kaj bi ti z radirko le
pač najraje zbrisal,
morda misliš že vnaprej,
da boš zmote pisal.«

»Zbrisal jaz bi tebi rad
gube vse iz lica,
da bi bil vesel in mlad,
ko na veji ptica.«

»Brazde take na obraz
le življenje piše
in nihče na svetu vsem
nikdar jih ne zbrise.«

Dedek se zamislil je
v sončni čas mladosti,
lep spomin olajša mu
težo dni starosti

Butara je močnejša od palice

(V skupnosti je moč.)

Štirje zvesti tovariši, sinovi revnih staršev so se odpravili iskat dela. Vsi: Matija, Jože, Tone in Andrej so šli pogumno v svet in se niso strašili neznanih ljudi in dežel. Saj so bili štirje in ne samo eden! Slovesno so si obljubili, da bodo pomagali drug drugemu. In tega so se tudi držali. Tuje velemesto jih je zelo neprijazno sprejelo. Prišli

so, ko je bila že noč, in morali so si poiskati prenočišče. Dolgo so ga iskali in ga nazadnje tudi dobili. »Koliko zahtevate?« so vprašali ženo, gospodinjno stare hiše. »Za eno noč bi vam rekla dvajset grošev,« je odgovorila. fantje so hitro pretaknili žepe ter kmalu zložili potrebno vsoto. Čeprav lačni, so vendar zadovoljni legli spat.

Najstarejši, Matija, pa je rekel: »Vidite, tovariši, kako prav je, da smo štirje. Kaj bi mogel eden sam?! Tako pa smo zložili vsak nekaj in smo pod streho, medtem ko zunaj lije dež!« Zjutraj je bilo treba misliti na zajtrk. Ne Tone ne Matija ne Jože niso imeli niti beliča več. Le Andrej je še imel nekaj grošev. Ko so ostagi še spali, je vstal ter šel nakupit kruha, masla in mleka.

Seveda so bili tovariši prijetno prese-
nečeni in so zadovoljno použili vsak
svoje. Nato so se razkropili po mestu
iskat dela. Toda ne vsak za sebe! O,
ne. Izbrali so Jožeta, ki je bil najmar-
ljivejši in vsi iskali delo le zanj. V te-
ku dopoldneva so obredli veliko števi-
lo tovarov, delavnic, skladišč in trgo-
vin. Opoldne so se zopet zbrali; Jože
je bil obupan, ker je bilo njegovo iska-
nje zaman. Ali mahoma se mu je spre-
menilo lice, ko so mu prijatelji nazna-
nili, da so mu dobili službo. Drugi dan
je Tone ostal doma, da je pospravil
izbo in priskrbel drv, Jože je šel na de-
lo, Matija in Andrej pa sta še nadalje
iskala službo. Vsak je opravljal svoj
posel in tako delal v korist skupnosti.
Če je bil kdo bolan, so drugi storili
njegovo delo, ko pa je ta ozdravel, je
delal s podvojenno močjo, da bi tovari-
šem olajšal skrb in trud. Na tak način
so bili vsi zadovoljni in srečni ter so
tako izprevideli, da je res v skupnosti
moč.

JUTROVČKI

PIŠEJO ...

Dragi stric Matie! Tudi jaz sem se od-
ločila, da Ti pišem o razbiti steklenici, ki
se glasi tako: Delavec je šel na delo. Vzel
je steklenico mleka, ki jo je dal v nahrbtnik.
Nahrbtnik je preslabo zavezal, zato
se mu je odvezal in steklenica je padla na
tla. Mimo pride poredni Mihec, se smeje
in reče: Glejte, kako je neroden, prav mu
bodi. Kmalu zatem je prišla tudi Metka.
Ustavila se je in rekla: Joj, ubogi mož,
sedaj bo moral biti brez malice. — Te poz-
dravlja

Vlasta Čibej
uč. osn. šole v Dol. Logatcu

Dragi stric Matie! Na vsem svetu imam
najrajši: mamico, očka, brata in našega
kralja. Prosim, če bi lahko poskrbel pri
radiju, da bi se boljše slišala Ljubljana. Ob
sobotah imam več časa in bi poslušala
otroško uro, pa se nič ne sliši. Ali boš?
Prosim, če bi priobčili moje pismo v »Mla-
dem Jutru«. — Lepo Te pozdravlja

Andrejka Žvan
uč. III. razr. ljud. šole v Dol. Lendavi

Dragi stric Matie! Danes se ti prvič
oglašam. Na ta novi tečaj vprašam, ka-
tera stvar na svetu mi je najljubša? Naj-
ljubša stvar na svetu mi je moja ljuba

mamica. Ne daj mojega pisemca Tvojemu
pozrešnemu košu. — Lepo Te pozdravlja

Drago Repe, uč. III. razr., Bled

Dragi stric Matie! Enkrat moram za-
četi, zato sem se okorajžil in Ti pišem.
Vedno se veselim nedelje, ko čitam »Mlado
Jutro«. Doma sem iz lepega Brda pri Lu-
kovicel. Stanujem v šoli. Pridi enkrat k
nam, da boš videl, kako lep kraj je to!
V šolo hodim zelo rad, ker se naučim
mного lepega. Sedaj bi Te pa prav lepo
nekaj prosil. Zbiram namreč znamke.
Imam jih že precej — a rad bi jih imel še
več. Ti pa gotovo dobiš mnogo pošte, zato
se obračam do tebe s ponižno prošnjo. Če
imaš kaj tuzemskih, prosim, spomni se
mene. — Te lepo pozdravlja

Peter Sotenshek
uč. III. razr., Brdo pri Lukovicel

Dragi Peter, z znamkami je križ. Po
svetu divja vojna in tako ne pridem do
inozemskih znamk. Med Jutrovčki je pa
mного zbiralcev znamk, gotovo se Ti bo
kdo oglasil in boš lahko menjaval. Lepo
Te pozdravlja Tvoj stari

stric Matie.

Dragi stric Matie! Sedaj se prvič ogle-
šam v Tvojem kotičku. Brala sem namreč,
da prosiš neka ubožna deklica pomoči. Tudi
jaz rada darujem zanjo. Prilagam 10 din
v znamkah in prosim, da jih izročiš ubogi
deklici obenem z mojimi pozdravi.

Iz našega kraja se gotovo le redko
oglasijo kak Jutrovček, zato se bom jaz več-

krat oglasila in če Te zanima, Ti bom v prihodnjem pismu opisala svoj domači kraj. — Pozdravlja Te

Božica Kaffou
uč. III. razr. na Prevaljah

Dragi stric Matic! Danes sem se odločil, da Ti odgovorim na Tvoje tri sličice in upam, da ne bo romalo moje pismo v koš. V šolo se peje Peter s kolesom. V nahrbtnem žepu pa ima steklenico s kavo. Po nesreči mu pade steklenica na tla in se ubije. Mimo pa pride njegov sošolec Pavel in se zelo smeji. Čes zdej bo pa brez. Za njim pa pride neka deklica in se zelo prestraši črepinje. — Te pozdravlja

Marko Koščak, dijak, Vižmarje

Dragi stric Matic! Na vprašanje, kaj imam na vsem svetu najrajši, je pač najlaže odkritosrčno odgovoriti. Najljubša na vsem svetu mi je moja ljuba, dobra in skrbna mamica. Res dobro se mi godi, vedno skrbi, da sem snažna in lepo oblečena pa da nikdar nisem lačna.

Kadar pride mamica v šolo h gospe učiteljci in jo vpraša, če sem kaj pridna in če me pohvali, je mamica zelo vesela.

Zvečer, ko grem spat, vedno molim in prostim ljubega Boga, da mi ohrani moje zlato mamico. — Te prisrčno pozdravlja Tvoja

Marica Grič
uč. IV. razr. II. drž. dekl šole v Ljubljani

Listnica uredništva

VI. B., učenec v L. Stric Matic se Ti zahvaljuje za pesmico o Citrončku. Zelo všeč mu je bila, vendar je zdej pozimi ne

more objaviti, ker ni časa primerna. Oglaš se kmalu spet in napiši kaj za razpisani natečaj!

POZOR, JUTROVCKI!

Natečaj zaključimo ta mesec. Imena nagrajencev objavimo v božični številki. Do 15. t. m. še sprejemamo dopise!

★

B. L., dijak. Pesem o orlu ni slaba, vendar bi morala biti oblikovno bolj uglajena, če naj bi zagledala belj dan. Pošlji ob priliki spet kaj na ogled!

★

K. V., dijakinja v Mariboru. Uganke objavimo o priliki.

★

P. M., dijak v Lj. Pesem »Pozabljena mati« ni zrela za tisk. Pusti pesnikovanje in piši rajši v nevezani besedi.

★

G. B., dijak v Kamovci Pr. List »Naša krila« naročiš z dopisnico na naslov: Beograd, Dom Aerokluba, Uzun Mirkova 4.

★

Uganke in križanke iz zadnjih števk so pravilno rešili: Franci Reiter, uč. V. razr. v Crni pri Prevaljah; Majda Jerman, dijakinja I. razr. žen. real. gimn. v Ljubljani; Saša Tajnik, dijakinja v Kranju; Milena Breznikova, dijakinja v Mariboru; Gregor Jazbinšek, dijak III. razr. mešč. šole v Celju; Breda Zupančič, učenka v Rajhenburgu; Lillian Kunst, dijakinja v Ljubljani; Viktor Žiger, dijak III. b. razr. gimn. v Mariboru; Sava Poljšak, dijak I. razr. real. gimn. v Ljubljani; Pavel Ješe, dijak drž. real. gimn. v Kranju; Ivan Šerbec, dijak, škofja riža pri Trbovljah.

D. Dobravec:

Trije čevliari

Sčasoma so fantje zahrepeneli po svoji domovini. Z denarjem, ki so si ga prislužili, bi v domači vasi lahko sezidali prostorno palačo. Tako so tudi mislili storiti, ko jim je naenkrat prišla na ušesa novica, da bo Janez obsojen v smrt na vešalih.

Janez se je takoj odpravil na dvor, da se prepriča, ali je ta vest resnična ali ne. Že po prvih kislih obrazih, ki jih je srečal na dvoru, je spoznal, da bo najbrže res, kar šušljajo ljudje po mestu. Poparjeno je bežal skozi sobane in pribežal končno do kralja.

»Veličanstvo, ali je res?« ga je vprašal.

»Da, da, res je.« ga je prekinil kralj. »Obešen boš, ker si je moja hči sonce naše dežele, ožuljila noge v čevljih, ki jih je naredila tvoja roka.«

»Hm, zakaj pa toliko pleše.« je menil Janez.

»Mož postaja učen.« pikro pristavil suhi tajnik in mrzlo poškilil na Janeza.

»Kajpak, dobrota je sirota.« je rekel Janez, nakar so ga uklenili in zaprli v ječo.

Čez tri dni je stal z zvezanimi rokami pod vešali na glavnem trgu okrog pa se je drenjala ogromna mno-

žica radovednežev. Teh seveda nikjer ne manjka.

Zaropotali so bobni pristopil je rabelj v rdeči obleki. Sodnik je še enkrat prečital smrtno obsodbo in vprašal Janeza za poslednjo željo. Ta je zahteval, naj pokličejo Jožeta in Antona, ki gotovo ne vesta kaj se godi na glavnem trgu, ker sta preveč zaverovana v svoje delo.

Da bi ljudstvo in dvor laže čakala, ju je tačas zabavaj norček August Skakal in prekuceval se je po tlaku kakor opica, ki jo časih prižene cigani v naše kraje. Pri vsakem skoku so zazvonili kraguljci na norčkovih rdečih opankih. Kaj takega! Ljudje so postali pozorni. Kdo pa je naredil prav za prav te-le opanke? I, kdo? — mojster Janez! Hentaj, pa ga obsodijo na smrt. Ne, to ni pravično! Začeli so mrmrati, ali pogled na rablja jim je zopet zaprl usta.

V tem sta na vso sapo pritekla Jože in Anton. Skočila sta na oder podrla vešala in vrgla rablja z odra.

»Umorite vse tri, ali pa nobenega! Janeza ne zapustivala« sta zaklicala sodniku.

Tedaj je završalo med ljudstvom: »Izpustite Janeza!«

Kralj, ki je imel Janeza rad, se je na vso moč razveselil ljudskega mnenja. Pomilostil je Janeza in grdo pogledal svojo soprogo kraljico, ki je prav za prav vse to skuhala.

Janez se je kralju javno zahvalil in mu predlagal naj pošlje kraljičina čevlje v delavnico, da jih bo dal na kopta.

To se je kmalu zgodilo in tudi žulji so se zacelili. Fantje so pa odšli v svojo domovino, sezidali veliko hišo in živeli tam v sreči in zadovoljstvu do pozne starosti.

K O N E C

Rešitev križanke

Vodoravno: 1. trata, 5. soda, 9. rana, 10. ratar, 11. lada, 12. vino, 13. ga, 14. žaba, 15. iz, 16. leča, 17. uho, 18. Atene, 20. slan, 21. voda, 22. vojna.

Navpično: 1. Triglav, 2. Rada, 3. Ana, 4. ta, 5. Sona, 6. Oto, 7. da, 8. Arizona, 10. riba, 12. Vače, 14. žena, 15. Ihan, 16. led, 17. ulj, 19. to, 20. so.